

Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně

Archiv obce Čečovice

[1866]-1945 (1947)

Inventář

EL NAD č.: 30

AP č.: 318

Marie Schöntag

Horšovský Týn 2011

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Přílohy:	
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	8
Příloha č. 2: Pořádací schéma	9
Inventární seznam	10

I. Vývoj původce archivního fondu

První písemná zmínka o vesnici Čečovice, založené asi osm kilometrů severovýchodně od Horšovského Týna při někdejší dálkové cestě z Čech do Bavor, se vyskytuje v latinské podobě "Czieczouicz" až v roce 1358, avšak souvislé osídlení této lokality lze na základě archeologických výzkumů prováděných v tamějším kostele sv. Mikuláše odhadovat již na konec 10. století. V Čečovicích je od konce 14. století zmiňována gotická tvrz, jejímž prvním známým majitelem byl vladyka Jaroslav z Čečovic. Dalšími významnými držiteli byli páni z Velhartic, od počátku 15. století Jindřich z Rožmberka a od roku 1546 Jan mladší z Lobkovic, který svůj majetek natrvalo připojil k panství Horšovský Týn. Při pobělohorských konfiskacích připadlo horšovskotýnské panství spolu s Čečovicemi Maxmiliánu hraběti z Trauttmansdorffu, jehož rod je získal za odhadní cenu 200.000 zlatých a spravoval je až do konce patrimoniální správy. V průběhu 18. století došlo k poněmčení vesnice, takže v roce 1839 zmiňuje Sommer ve svém topografickém popisu Čech v Čečovicích 38 domů s 266 německými obyvateli. Tento počet se do roku 1939 ještě zvýšil na 57 domů a 314 obyvatel. Charakter obce byl převážně zemědělský. Ve vsi byl v roce 1839 provozován pivovar ve vlastní režii, vinopalna, poplužní dvůr, ovčín, vrchnostenský mlýn na slad, pila a hostinec. Vesnickou samosprávu řídil hospodářský správce, dosazený vrchností.

Organizace místní samosprávy se zásadně změnila po zrušení roboty a poddanství v roce 1848, především tzv. Stadionovým zákonem o prozatímním obecním zřízení č. 170 říšského zákoníku z března 1849, který rušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů. Místo vrchnostenských panství se staly základem územní samosprávy místní obce jakožto její nejnižší články. Obce tak mohly svobodně volit své zástupce, vyřizovat domovské záležitosti, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejňovat výsledky obecního hospodaření a zveřejňovat jednání obecních zástupců. Stadionovo zřízení určovalo dvojí působnost obce, a sice ve vlastních záležitostech a v záležitostech přenesených, které nařizoval stát. V každé obci se zřizoval obecní výbor, volený na tříleté období, který měl usnášecí a dozorčí moc, a obecní představenstvo jako užší orgán, složené z purkmistra a nejméně dvou radních, přičemž radní byli pomocným orgánem purkmistrovým a purkmistr prováděl usnesení obecního výboru.

Po územněsprávních změnách v roce 1850 se Čečovice staly samostatnou obcí v nově vytvořeném kraji Plzeňském a připadly do politického a soudního okresu Horšovský Týn. O fungování obecní samosprávy se ve fondu nedochovaly žádné bližší informace.

V roce 1859 byly vypracovány zásady nového obecního zřízení, avšak uplatněno bylo pouze ustanovení o domovském právu, které musel mít v některé obci každý státní občan. Domovská příslušnost mu poskytovala právo na chudinské zaopatření a právo nerušeného pobytu v obci, zatímco cizí příslušníci mohli být za určitých okolností vypovězeni.

Roku 1864 bylo vydáno nové obecní zřízení a volební řád, podle něhož byl obecní výbor stejně jako podle Stadionova nařízení volen na tři roky, počet členů závisel na zalidněnosti obce. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a nejméně dvou radních. Obecní výbor měl usnášecí a dozírací moc a vyřizoval zvláště důležité záležitosti. Jeho zasedání byla veřejná. Obecní představenstvo vyřizovalo bezprostřední a běžné záležitosti. Působnost obcí se dále dělila na samostatnou (správa obecního majetku, udílení domovského práva, záležitosti místní policie) a stále narůstající působnost přenesenou na obec zákonem (vymáhání pokut, školních platů, církevních příspěvků, volební záležitosti, živnostenské, zdravotní, sčítání lidu, některé zemědělské a lesní záležitosti, pojištění, péče o státní komunikace, postrk, daňové záležitosti, vojenské záležitosti, soudnictví, např. v poručenských záležitostech, v záležitostech pozemkových knih či v trestních věcech). Součástí přenesené působnosti byla i trestní pravomoc: starosta se dvěma obecními radními tvořili obecní trestní senát. Obce mohly ukládat peněžitou pokutu a vězení, někdy i vedlejší tresty. Přenesenou působnost obce vykonával starosta. Proti rozhodnutí bylo možno se odvolat k prvoinstančnímu politickému úřadu, tj. v případě Čečovic k Okresnímu úřadu v Horšovském Týně.

Obecní samospráva takto v podstatě existovala až do roku 1918, kdy byla po vzniku samostatného Československa přijata a uvedena do praxe zcela odlišná ustanovení. Upraven byl

především volební řád. Volilo se na základě vázaných kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení, většinový systém byl odstraněn. Volební období bylo čtyřleté, v roce 1933 bylo prodlouženo až na 6 let, stejně jako tomu bylo v okresních a zemských zastupitelstvech. Obecní zřízení bylo novelizováno. Ve všech obcích byly povinně zřízeny finanční komise s rozsáhlou pravomocí, které měly právo kontrolovat veškeré obecní hospodaření. Řádnými orgány obcí bylo obecní zastupitelstvo, obecní rada, starosta a komise. O složení obecního představenstva ani obecního zastupitelstva se v archivním fondu nezachovala žádná zmínka, pouze z podpisů na stavebních plánech a na minimu ostatních dochovaných písemností lze vyvodit přibližný sled obecních představených od roku 1870 až do roku 1945: v roce 1870 se jako starosta podepisoval Valentin Fischer, v roce 1884 Martin Wallenta, v letech 1880-1890 Georg Bufka, v roce 1897 Wenzel Wanka, v letech 1899-1901 Wenzel Zwaschka, od roku 1911 do roku 1919 Georg Spatz, v letech 1920-1923 Simon Steinbach, v letech 1923-1927 Johann Lewey, od roku 1932 do roku 1938 Johann Krippner, v roce 1938 pak přechodně Johann Schübl. Zcela výjimečně se ve fondu nachází jmenovací listina ze dne 20. 4. 1939, kterou je uváděn do funkce starosty Georg Paul, a to s platností do 19. 4. 1945.

Po přijetí mnichovské konference došlo začátkem října 1938 k odtržení pohraničního území od Československé republiky. Také Čechovice byly v říjnu 1938 obsazeny německým vojskem, které v prvních dnech vykonávalo v obci správu. Hitlerovým výnosem z 1. října 1938 bylo realizováno připojení pohraničí k Velkoněmecké říši. Datum převzetí moci v obci okupační německou samosprávou lze jednoznačně vyvodit ze zápisů v podacím protokolu z roku 1938, které jsou zde vedeny předválečnou samosprávou do 3. 10. a ukončeny číslem jednacím 3228, zatímco od 11. 10. následuje nová řada čísel jednacích. Do 20. listopadu 1938 vykonávaly politickou správu první instance na odtrženém území okresní úřady v čele s hejtmany, v případě Čechovic se jednalo o Okresní úřad v Horšovském Týně. První fáze sjednocování sudetoněmeckého území s Říší byla dokončena na základě zákona z 21. listopadu 1938, který stanovil postavení tohoto území jako přímé součásti Říše. V jeho čele stál říšský komisař pro sudetoněmecká území, jímž byl jmenován vůdce sudetských Němců Konrad Henlein. Do 1. 5. 1939 byly postupně vytvořeny nové orgány státní moci. V další etapě byla podle zákona o zřízení župy Sudetské ze 14. 4. 1939 vybudována síť státních a samosprávných orgánů podle nacistického říšského vzoru. Součástí župy Sudetské se na základě tohoto zákona stala i obec Čechovice. Ve venkovských obcích vedli správu jmenovaní starostové, jejichž zastupováním byli pověřeni tzv. přidělcenci. Vedle nich působili obecní radové, kteří zajišťovali styk obecní správy s obyvatelstvem, a poradci, vykonávající poradní činnost pro starostu. Podstatný vliv na správu obce měl zmocněnec NSDAP, jehož úkolem bylo dohlížet, zda správa obce funguje v souladu se záměry nacistické strany.

Činnost Obecního úřadu Čechovice byla ukončena v květnu 1945, kdy moc v obci převzala místní správní komise.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Místo uložení písemností Archivu obce Čechovice před jejich převzetím do Státního okresního archivu Domažlice není známo. Zápis o jejich převzetí do SOkA Domažlice se nedochoval.

O osudech písemností archivu obce Čechovice ani o případné skartaci dokumentů před jejich inventárním zpracováním v SOkA Domažlice či před jejich převzetím do archivu nebyly nalezeny žádné písemné informace. Lze se proto domnívat, že ke ztrátě, resp. ke zničení celé zbývající registratury došlo ještě dříve, než mohla být do archivu převzata.

V současné době je fond Archiv obce Čechovice uložen v prostorách Státního okresního archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Vzhledem k malému množství dochovaných písemností jej lze označit za torzovitý. O případném výskytu částí Archivu obce Čechovice v jiných archivech nebo archivních fondech nebyla nalezena žádná písemná informace.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archiv obce Čečovice je uzavřeným archivním fondem, který vznikl z činnosti obecního úřadu Čečovice. Podle údajů PEvA byly písemnosti fondu převzaty do Státního okresního archivu Domažlice v letech 1953-1954 a zpracovány již roku 1956 Emanuelem Kublou. Ve spisu o fondu se však nenachází žádný doklad, který by vypovídal o datu či množství převzatého materiálu do Státního okresního archivu Domažlice. Po uspořádání tvoří Archiv obce Čečovice 13 úředních knih, 4 podací protokoly a 3 kartony se spisy. Časový rozsah fondu je [1866]-1945 (1947).

Při pořádání archivního fondu bylo přihlédnuto k Metodickému návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce čj. AS/1-284/00, k Metodickému pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. 3. 2010 a k Základním pravidlům pro zpracování archivního materiálu (SAP 1960/II). Příslušná karta EL NAD uvádí mylně časový rozsah fondu: 1846-1945 (1947), počet evidenčních jednotek (11 úředních knih, 2 registraturní pomůcky a 4 kartony) i metráž (0,6 bm). Rozdíl mezi tímto zápisem a skutečným stavem, tzn. časový rozsah: [1866]-1945 (1947), evidenční jednotky (14 úředních knih, 4 registraturní pomůcky, 3 kartony), metráž (0,55 bm) vznikl zjevně nesprávným původním zápisem do programu PEvA a přemanipulováním fondu. Do původního počtu knih byly při pořádání zahrnuty další knihy, nalezené v kartonech mezi spisy.

Přihlašovací kniha odvodem povinných dovolenců z let 1910-1928 (i. č. 7) obsahuje navíc Evidenci příslušníků obce, odhadem z let [1939]-[1944]. V podacím protokolu (i. č. 12), který byl nejprve veden mezi 17. 4. 1937 a 4. 5. 1939, pokračovaly zápisy dále od 10. 8. 1945 do 10. 11. 1945. Protože převažovalo množství zápisů z předválečného období, byl podací protokol ponechán u fondu Archiv obce. Také u Knihy vydaných domovských listů, pracovních knížek, vysvědčení majetnosti, zachovalosti aj. (i. č. 2) přesahují sice záznamy svým časovým rozpětím (do 16. 5. 1947) do archivního fondu Místní národní výbor Čečovice, avšak naprostá většina zápisů spadá do časového období působnosti obecního úřadu Čečovice, takže byla kniha u tohoto fondu ponechána. Písemnosti archivního fondu nenesly žádnou signaturu, v podacích protokolech jsou pouze uvedena data přijetí došlých podání a poznamenáno, jak a kdy byla vyřízena.

Ve fondu nebyla během pořádání prováděna žádná vnitřní skartace. Z fondu bylo vyčleněno 0,02 bm účetních uzávěrek a přeřazeno do archivního fondu Místní národní výbor Čečovice (viz úřední záznam č. j. SOAP/010-0389/2010).

Na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů ze 30. června 2004, byly Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (i. č. 1) zařazeny do I. kategorie, ostatní písemnosti do II. kategorie.

Jazykem fondu Archiv obce Čečovice je němčina.

Během uložení archivního fondu ve Státním okresním archivu Domažlice v něm nebyly prováděny žádné restaurátorské ani konzervátorské zásahy. Fyzický stav fondu je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Na základě malého množství dochovaných písemností ve fondu Archiv obce Čečovice si lze učinit pouze neúplný obraz o fungování obecní samosprávy. Ve fondu se nenalézá ani obecní kronika, která by dokreslovala politický, hospodářský a kulturní život v obdobích, z nichž se nedochovaly žádné archivní podklady. Pro studium dějin obce tak mají ve fondu největší význam Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (i. č. 1), které přibližují dění v obci v letech 1924-1936. K demografickému studiu lze doporučit písemnosti týkající se evidence obyvatelstva (i. č. 2, 14), mezi zajímavé doklady patří také projektová dokumentace k elektrifikaci obce.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Čečovice zpracovala, zinventarizovala a úvod k němu napsala ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v dubnu 2010 Marie Schöntag.

V Horšovském Týně dne 10. 1. 2011

Marie Schöntag

Seznam použitých pramenů a literatury

- CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850-1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, ročník 56, s. 249-285.
- Čechovice. Plzeň : Český svaz ochránců památek, 2002.
- EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928-1948, *Paginae historiae*, 2006, č. 14, s. 485-546.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.
- LIEBSCHER, Karl. *Der politische Amtsbezirk Bischofteinitz*. Horšovský Týn 1913, s. 370-376.
- MACKOVÁ, Marie. K úřadování a spisovněm obcí a měst, které od 1. října 1938 náležely pod říšskoněmeckou správu, *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, s. 235-240.
- Metodické návody a instrukce pro zpracování archivního materiálu. *Sborník archivních prací*, 1960, roč. X, zvláštní příloha č. 2, Zásady pro pořádání archivů měst a obcí, s. 215-309.
- PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách I. (A - H)*. Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1954, s. 305.
- PROCHÁZKA, Zdeněk. *Český les - Domažlicko, historicko-turistický průvodce č. 9*. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1992, s. 21-25.
- *Průvodce po archivních fondech : Svazek 3. Státní oblastní archiv v Plzni*. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra, 1976, s. 191-194.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého IX., Domažlicko-Klatovsko*. Praha : Nakladatelství Šolc a Šimáček, 1893, s. 118.
- SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha : Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-25-4.
- SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band: Klattauer Kreis*. Prag 1839, s. 180-181.
- *Unser Heimatkreis Bischofteinitz mit den deutschen Siedlungen im Bezirk Taus*. Eichstätt 1983, s. 212-215, 491-492.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
EL	evidenční list
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NAD	národní archivní dědictví
SAP	Sborník archivních prací
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv

Pořádací schéma

Obec a její správa

Domovské právo, evidence obyvatel, matriční záležitosti

Volební záležitosti

Obecní funkcionáři a zaměstnanci

Všeobecná správní činnost obce

Správa obecního majetku

Jednotlivé části obecního majetku (pozemky, pole, lesy, budovy)

Rozpočtové hospodaření obce

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

Hygienické a veterinární záležitosti

Mravnostní záležitosti (vysvědčení zachovalosti a hmotných poměrů)

Stavební a požární záležitosti, elektrifikace

Trestní pravomoc

Péče o veřejné ústavy a zařízení

Chudinství a sociální péče

Školské záležitosti

Církevní záležitosti

Záležitosti spolkové a kulturní

Spolupůsobení ve státních záležitostech

Vojenské záležitosti

Daňové a katastrální záležitosti

Soudní záležitosti

Živnostenské a obchodní záležitosti

Peněžní ústavy, pojišťovny, hospodaření s obecními financemi

Zemědělství, honební záležitosti

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn.
---------	-------	---------------	-------------

I. KNIHY

1. Knihy všeobecné správy obce

1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva	1924-1936	K 1
2	Knihy vydaných domovských listů, pracovních knížek, vysvědčení majetnosti, zachovalosti aj. 1895-16.5.1947	1895-1945 (1947)	K 2

2. Evidenční knihy agendy bezpečnosti a veřejného pořádku

3	Trestní rejstřík	1883-1938	K 3
4	Porážkový protokol	1918-1922	K 4

3. Knihy evidence ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

5	Seznam domobranecký ročníků 1846-1917	[1866]-1936	K 5
6	Přihlašovací kniha neaktivního mužstva zeměbrany 1903-1923		K 6
7	Přihlašovací kniha odvodem povinných dovolenců 1910-1928, Evidence příslušníků obce [1939]-[1944]	1910-1928,[1944]	K 7
8	Přihlašovací kniha stálých dovolenců a záložníků v obci se zdržujících	[1870]-1924	K 8
9	Přihlašovací kniha propuštěných odvodem povinných záložníků	1910-1938	K 9

II. SPISOVÝ MATERIÁL

A. Registraturní pomůcky

10	Podací protokol 14.3.1930-30.11.1933 (do č.j. 1042)	1930-1933	R 1
11	Podací protokol 30.11.1933-17.4.1937 (od č.j. 1043 do č.j. 2429)	1933-1937	R 2
12	Podací protokol 1937-1939, 1945	1937-1945	R 3
13	Knihy došlé a vyřízené pošty	1939-1945	R 4

B. Spisy

1. Obec její správa

14	Domovské právo, domovské listy, matriční záležitosti	1859-1941	N 1
15	Volební záležitosti (obecní volby)	1923-1937	N 1
16	Organizace činnosti obecní samosprávy (koncepty zápisů obecního zastupitelstva)	1927-1939	N 1
17	Podklady pro pamětní knihu	[1920]-[1930]	N 1

2. Správa obecního majetku

18	Rozpočtové hospodaření obce	1923-1938	N 1
----	-----------------------------	-----------	-----

3. Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

19	Evidence pobytu osob, policejní přihlášky	1905-1941	N 1
20	Zdravotní a veterinární záležitosti, hygiena	1906-1929	N 1
21	Stavební záležitosti (mj. projekt transformátoru, stavební plány k RD čp. 2, 30, 38, 43, k RD bez čp.: Bufka, Kraus, Lederer)	1916-1939	N 1
22	Elektrifikace obce	1929-1935	N 2
23	Trestní záležitosti (trestní listy, nařízení v trestních záležitostech)	1907-1938	N 2

4. Péče o veřejné ústavy a zařízení

24	Záležitosti chudinského fondu	1886-1936	N 2
25	Školské záležitosti (školské účty, volba místního školního výboru)	1915-1925	N 2

5. Spolupůsobení ve státních záležitostech

26	Vojenské záležitosti (odvodní seznamy, vojenská taxa, pochvalný dekret Janu Lischkovi za věrnou službu, nařízení ve věcech vojenských)	1883-1939	N 2
27	Daňové záležitosti (předpisy a vybírání obecních daní, přírážek a dávek)	1906-1943	N 3

28	Katastrální záležitosti (pronájem a prodej obecních 1892-1944 pozemků, jejich zápis do pozemkových knih, přiděly půdy, pozemnostní archy)		N 3
29	Soudní záležitosti (pozůstalost po Antonu Sauermannovi)	1922	N 3
30	Živnostenské záležitosti	[1928]-1942	N 3
31	Zemědělské záležitosti (využívání půdních ploch, zásobování obyvatelstva, zemědělská statistika, evidence hospodářského zvířectva)	1919-1945	N 3
32	Honební a lesnické záležitosti (mj. volba honebního výboru)	1927-1929	N 3

III. ÚČETNÍ MATERIÁL

1. Účetní knihy

33	Hlavní kniha příjmů a výdajů	1902-1911	K10
34	Hlavní kniha výdajů	1944-1945	K11
35	Pokladní deník	1930-1936	K12
36	Knih příjmů a výdajů chudinského fondu	1890-1938	K13
37	Předběžná kniha výběru obecních daní a dávek	1944-1945	K14

2. Účetní přílohy

38	Účetní uzávěrky, vedení a revize obecních účtů	1918-1937	N 3
----	--	-----------	-----

Název archivní pomůcky: Archiv obce Čečovice
Značka fondu: AO Čečovice
Časový rozsah: [1866]-1945 (1947)
Počet evidenčních jednotek: 21 (14 úředních knih, 4 podací protokoly, 3 kartony)
Počet inventárních jednotek: 38
Rozsah v bm: 0,55
Stav ke dni: 10. 1. 2011
Zpracovatelka archivního fondu: Marie Schöntag
Zpracovatelka archivní pomůcky: Marie Schöntag
Počet stran: 14
Počet exemplářů: 4
Schválil: Mgr. Radka Kinkorová
dne 10.01.2010 - čj. SOAP/010-0027/2011